

Etnographia

A Magyar Néprajzi Társaság folyóirata;

102. évfolyam, 1991. 1-2. szám. Akadémiai Kiadó, Budapest

A Magyar Néprajzi Társaság 1889 októberében alakult meg, fél évvel Rudolf főherceg tragikus halála után, aki védnökként régóta támogatta az egyesület létrejöttét. A társaság célkitűzését így határozza meg alapszabályában: „a magyar állam és a történelmi Magyarország mai és egykori népeinek tanulmányozása, valamint kölcsönös megismerkedés útján a hazában élő népek közti testvéries egyetértésnek és az együvértartozás érzetének ápolása”. Már a következő esztendőben – 1890-ben – megindult a társaság folyóirata, az Etnographia. Ez volt az első, kifejezetten néprajzzal foglalkozó periodika. Előzményének tekinthetjük Herman Antal Etnographische Mitteilungen-jét, bár mint címéből is kitűnik, nem magyar nyelven jelent meg. A folyóirat első szerkesztője Réthy László volt. A Néprajzi Társaság alapító okiratában is megfogalmazott szellemiségét jól tükrözi a millennium idején felállított skanzen, amely másodikként jött létre az egész világon, ahol a nemzetiségi arányoknak megfelelően a kiállított házak fele a magyar, a másik pedig nemzetiségeink háztípusait, anyagi kultúráját mutatta be. Csak néhány mérföldkőnek számító név azok közül, akik az Etnographiában publikáltak: Hermann Ottó, Bartók Béla, Kodály Zoltán, Solymossy Sándor, Visky Károly, Bátty Zsigmond, Györfly István, Diószegi Vilmos.

E történelmi bevezető után vessünk néhány pillantást az Etnographia jelenlegi helyzetére. Legfrissebb száma idén jelent meg – 1991-es évszámmal, tehát hároméves késéssel. Ha ebben belegondolunk, ez igen szomorú tény, hisz még a két világháború idején is képesek voltak megjeleníteni a lapot. Talán a rendszerváltás felért volna két világháború borzalmával? Nem hinném. Jó bizonyítványa ez az országnak (rendszernek?), hogy a számtalan, magyarsággal foglalkozó konferencia, találkozó (Magyarok Világtalálkozója, Magyarságismereti tábor, Határon túli magyarok ifjúsági találkozója, stb.) ellenére éppen a magyarság néprajzával foglalkozó folyóiratot nem adták ki? (Pedig volt egy néprajzos kultuszminiszterünk is.) Talán a hazai

néprajzkutatók nem voltak képesek egy száz éven keresztül folyamatosan megjelenő folyóiratot cikkeikkel ellátni? A mostani szám színvonala alapján ezt sem lehetne állítani. A háromévi késés okát az új Etnographia sem feleli meg. A miértek keresése helyett inkább böngésszünk a lapban.

Az újság legnagyobb részét kitevő íráskor az 1989-ben elhunyt kiváló etnográfusról, Fél Editről emlékeznek meg, valamint közlik néhány eddig meg nem jelent tanulmányát. Egyik dolgozatában a saját kultúráját kutató etnológusok problémáival foglalkozik. Véleménye szerint nem biztos, hogy csak az adott néptől kívülálló emberek képesek objektív képet rajzolni egy-egy népcsoportról, majd reményét fejezi ki az iránt, hogy talán a „honfitárs vállalkozások egy sajátos ágként az egész etnológia fővonalába kapcsolódhatnak. Szintén Fél Edit tanulmánya a „Népi ruházkodás a Sárközben”, melyből megismerkedhetünk a sárközi viselettel – nemcsak az írás segítségével, hanem a gazdag illusztráció által is. A tanulmánynak mintegy harminc kép a melléklete. Majd K. Csilléry Klára, Andorka Rudolf és Kocsis Gyula cikkei következnek. Figyelemreméltó Soňa Švecová írása is, mely a cseh és a szlovák parasztsaladót hasonlítja össze. A „Kutatók, életművek” rovatban szintén Fél Editről emlékeznek meg. A nemrég elhunyt Rajeczky Benjámint igen meghatározó személyes élményeit meséli el Fél Edittel kapcsolatban. Összeállították az elhunyt néprajzkutató műveinek bibliográfiáját is.

Az „Ismertetések” rovatnak sajátos hibája, hogy nyolcvanas évekbeli könyveket mutatnak be, s a bemutatás bármennyire felkelti az érdeklődést egy-egy könyv iránt, azok a könyvtári forgalomban beszerezhetetlenek.

Bátran ajánljuk ezt a lapot a néprajz iránt érdeklődőknek. Megvásárolható az Akadémiai Kiadó boltjaiban, valamint a postahivatalokban. (Őszintén reméljük, hogy ezt a remek kiadványt három évnél hamarabb váltja a következő.)

Farkas István